

Sprawozdanie z wyjazdu służbowego, w dniach 18 – 19 czerwca 2009 r.

Miejsce wyjazdu służbowego: Berlin, Niemcy.

Cel wyjazdu służbowego: Udział w projekcie Europejskiej Sieci ds. Wdrażania i Egzekucji Prawa Ochrony Środowiska (IMPEL) pt. „Praktyczne zastosowanie zasad „Better Regulation” w celu poprawy wydajności i efektywności organów Inspekcji Ochrony Środowiska” („Practical Application of Better Regulation Principles in Improving the Efficiency and Effectiveness of Environmental Inspection Authorities”). W 2006 r. został opublikowany raport BEST „Usprawnienie i uproszczenie wymagań prawnych dotyczących środowiska dla przedsiębiorców”, zawierający około 70 przykładów najlepszych praktyk w państwach członkowskich. Projekt IMPEL pt. „Praktyczne zastosowanie zasad Better Regulation...” ma za zadanie ocenić postęp w dostarczaniu inicjatyw lepszych uregulowań w państwach członkowskich, w takich obszarach jak: wydawanie pozwoleń, przygotowanie i przeprowadzanie kontroli. Szczegółowymi celami warsztatów zorganizowanych w ramach projektu były:

- Identyfikacja dobrych praktyk i zrozumienie dlaczego działają,
- Oszacowanie korzyści z podjętych inicjatyw,
- Wnikliwa analiza dotychczasowych wybranych przykładów i identyfikacja dalszych przykładów,
- Ustalenie, w jaki sposób IMPEL powinien dalej pokierować tymi pracami.

Podstawa wyjazdu: zaproszenie organizatorów.

Skład delegacji: Małgorzata Budzyńska-Mankiewicz – starszy inspektor WIOŚ w Rzeszowie.

W warsztatach uczestniczyło 23 osoby z 10 państw (Wielka Brytania, Czechy, Holandia, Szkocja, Bułgaria, Niemcy, Turcja, Polska, Włochy, Hiszpania). Udział w warsztatach został poprzedzony wypełnieniem przez wszystkich uczestników kwestionariusza na temat inicjatyw podejmowanych w ramach projektu „Better Regulations”,

Kwestionariusz sporządzono w taki sposób, że obejmował cztery kluczowe obszary: wydawania pozwoleń, monitoringu i raportowania, nadzoru, współpracy z „innymi” (organami, społeczeństwem). Pytania kwestionariusza dotyczyły natury inicjatyw, ich celów, wyników, czynników determinujących sukces inicjatyw i barier w ich wprowadzaniu.

Pierwszego dnia trwania warsztatów, po powitaniu i przedstawieniu uczestników, zostało zreferowane przez prowadzącego, Andrew Farmer (Kierownik Zespołu ds. Zanieczyszczenia i Klimatu z Instytutu Środowiska Europejskiego w Anglii), podsumowanie kwestionariusza. Prowadzący przedstawił krótko cele projektu, „kamienie milowe” jego realizacji i dotychczasowe osiągnięcia.

Po podsumowaniu uczestnicy warsztatów wysłuchali prezentacji: „Przesyłanie danych, monitorowanie i raportowanie – na przykładzie doświadczeń hiszpańskich”, przedstawionej przez Mikel Ballesteros Garcia z Hiszpanii. Podjęcie inicjatywy przedstawionej w prezentacji było spowodowane faktem konieczności raportowania licznych informacji na temat środowiska do różnych instytucji (zarówno tych wydających pozwolenia jak i kontrolnych) przez podmioty korzystające ze środowiska. Po analizie sposobu raportowania określono, że można informacje skumulować w jednym raporcie (lub mniejszej liczbie raportów) oraz przesyłać je drogą elektroniczną. Skróci to czas potrzebny przedsiębiorcy na

sporządzanie raportów i zmniejszy ilość dokumentów przesyłanych tradycyjną, papierową drogą. W prezentacji podano wyliczenie konkretnych liczb, o które zostanie skrócony czas potrzebny na raportowanie i zmniejszenie ilości niezbędnych wydruków papierowych.

Kolejna prezentacja: „Nowe podejście do nadzoru – na podstawie doświadczeń holenderskich” została przedstawiona przez Trudie Crommentuijn z Holandii.

Po prezentacjach nastąpiła zaplanowana praca w podgrupach, gdzie uczestnicy mieli mieć na uwadze pytanie: „Czego możemy się nauczyć z przedstawionych studiów przypadków i na podstawie własnych doświadczeń pod względem zarządzania i raportowania danymi i informacjami oraz prowadzonych działań kontrolnych. Uczestnicy warsztatów zostali podzieleni na dwie grupy, jedna omawiała inicjatywy związane z działalnością inspekcyjną, druga – z raportowaniem i monitoringiem. Grupa, w której pracach brałam udział składała się ponadto z przedstawicieli następujących państw: Holandia, Grecja, Anglia, Hiszpania, Bułgaria, Turcja i zajmowała się działalnością inspekcyjną. Tematy, pomocne w dyskusji były następujące: jakie jest podejście do inspekcji w poszczególnych krajach, sposób wykorzystania „Better Regulations” w działalności inspekcyjnej, kluczowe elementy przeprowadzania inspekcji.

Przedstawicielka Holandii podała przykład podmiotu, który jest często i szczegółowo kontrolowany przez Inspekcję Sanitarną, natomiast działalność tego podmiotu nie powoduje konieczności częstych kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska. Na podstawie współpracy tych instytucji kontrolnych, podjętych w ramach wdrażania inicjatyw „Better Regulations” w przypadku konieczności uzyskania informacji o środowisku IOŚ przesyła Inspekcji Sanitarnej listę pytań, która jest przedkładana podczas kontroli zakładowi. Taka forma umożliwi uniknięcie wyjazdu w teren i przeprowadzeniu kontroli przez IOŚ. Rozwiązanie takie w obecnym stanie prawnym nie byłoby możliwe w Polsce. Ponadto ustawa o swobodzie działalności gospodarczej uniemożliwiła obecnie jednoczesne przebywanie na kontroli więcej niż jednej instytucji kontrolnej, co było korzystne np. w przypadku kontroli w zakresie poważnych awarii (IOŚ łącznie ze Strażą Pożarną), czy kontroli przemysłu spożywczego (IOŚ łącznie z Inspekcją Sanitarną).

Kolejnym tematem pracy w grupach był sposób kontroli zakładów z wdrożonym systemem EMAS. Podmioty takie są rzadziej kontrolowane, a w trakcie kontroli zwraca się uwagę głównie na system zarządzania środowiskowego i jego przestrzeganie. Również w przypadku skarg na taki zakład zwraca się uwagę, czy tematy podejmowane w skargach znalazły odzwierciedlenie w systemie.

Podczas późniejszej dyskusji plenarnej przedstawiono najważniejsze tematy i wyniki pracy w grupach:

- zaprowadzony system zarządzania środowiskowego może zmniejszyć liczbę niezbędnych w zakładzie kontroli,
- ważną sprawą jest dobre sprecyzowanie celów inspekcji i działań pokontrolnych,
- równie ważne, w celu zmniejszenia obciążeń spoczywających na przedsiębiorcach, jest współpraca organów w przeprowadzaniu kontroli.

W trakcie dyskusji na temat prac w obu podgrupach kładziono nacisk, aby uczestnicy brali pod uwagę następujące zagadnienia:

- czy widoczne jest ogólne zrozumienie rodzaju przykładów, których poszukujemy?
- czy są przykłady, które pominięto?
- jaka ilość informacji jest konieczna, żeby zapewnić, że przykłady będą pożyteczne dla pozostałych?

Drugiego dnia, po powitaniu, odbyło się krótkie przypomnienie ustaleń dnia poprzedniego. Następnie uczestnicy wysłuchali kolejnych prezentacji.

Pierwszą prezentację: „Szkocka Służba Środowiskowa i Rolnicza” przedstawiła Catherine Preston ze Szkocji. Uczestnicy otrzymali ogólne informacje na temat Szkocji, pod kątem środowiska i rolnictwa oraz na temat SEARS (Szkockiej Służby Środowiskowej i Rolniczej). SEARS jest partnerstwem dziewięciu publicznych organów, zawiązanym w celu dostarczenia zarządcom ziem w Szkocji skutecznego i zintegrowanego serwisu, poprzez koordynację inspekcji, łatwy dostęp do informacji i porady. Pryncypiami, uwzględnianymi przy działaniu serwisu są: skoncentrowanie się na użytkowniku, efektywność i dobre zarządzanie publicznymi środkami. Zintegrowane podejście do zagadnień związanych z rolnictwem ma liczne korzyści, rozumiane również w tym sensie, że osoba zainteresowana nie jest odsyłana do różnych instytucji, ponieważ „sprawa nie leży w kompetencjach tego organu”. Klient, dzwoniąc pod jeden numer telefonu uzyskuje informacje o sposobie i możliwości załatwienia sprawy oraz o organach, które będą mu w tym pomocne.

Kolejne prezentacje dotyczyły tematu „Włoskie doświadczenia w polepszaniu i zwiększaniu efektywności i wydajności organów kontrolnych”. Pierwsza z nich: „Inspekcje środowiskowe we Włoszech” została przedstawiona przez Alfredo Pini z Włoch. W prezentacji zostały podane informacje kto jest przedmiotem kontroli środowiskowych i jakie są instytucje kontrolne we Włoszech. Kontrole są prowadzone przez rządową agencję – ISPRA oraz regionalne oddziały – ARPA, a także przez siły policyjne (leśne i środowiskowe sekcje). Ponadto w prezentacji zostały przedstawione wytyczne do przeprowadzania inspekcji oraz reguły które umożliwiają dotrzymanie zgodności środowiskowych. Inicjatyw mająca na celu poprawę efektywności polegała na zaopatrzeniu każdego pozwolenia dotyczącego instalacji IPPC w Plan Środowiskowego Monitorowania i Raportowania. Plan taki zawiera wszystkie działania, które będą podejmowane przez operatora instalacji oraz odpowiedni organ, aby osiągnięta była zgodność z wymogami pozwolenia przez cały okres jego obowiązywania. Druga z prezentacji na temat „Włoskich doświadczeń...” dotycząca „Systemu Ciągłego Monitoringu Emisji” została przedstawiona przez Massimo Boasso z Włoch. Prelegent przedstawił region, którego dotyczy inicjatywa - Pimont, z podaniem ogólnych informacji na temat przemysłu i instalacji IPPC. W przedstawionej inicjatywie praca zespołowa dwóch organów ochrony środowiska doprowadziła do opracowania procedury, w której dane zbierane przez System Ciągłego Monitorowania Emisji i innych systemów kontroli zachodzących procesów, włączając w to stacje mobilne i są stale dostępne. Dostęp do danych mają organy wydające pozwolenia, kontrolne oraz zarządzający zakładem. Dzięki systemowi zarządzający zakładem ma możliwość szybkiej reakcji w przypadku zwiększenia emisji. Skutkiem takiego systemu jest również zmniejszenie ilości niezbędnego raportowania tradycyjną, papierową drogą.

Kolejną prezentację „Program Wydawania Pozwoleń Środowiskowych w Anglii i Walii – Strategiczne Podejście do Uregulowań Środowiskowych” przedstawił Dominic Hutchings z Anglii. Program Wydawania Pozwoleń Środowiskowych jest programem ramowym, powszechnym, elastycznym i bazowanym na oszacowaniu ryzyka. Jego wprowadzenie zostało spowodowane dużą różnorodnością systemów wydawania pozwoleń z różnymi uregulowaniami, procedurami, wytycznymi. Efektem jest system jednolity i porównywalny, z dostępem społeczeństwa do procesu wydawania pozwoleń. Pierwsza faza projektu, w której ujednolicono wydawanie pozwoleń z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń została zakończona i przyniosła znaczne, wymierne skutki. Program działa od kwietnia 2008 r., zaś w ciągu kolejnych dwóch lat spodziewane jest, w ramach drugiej fazy programu, włączenie inny rodzajów pozwoleń, m.in. dotyczących emisji ścieków, wód podziemnych, substancji radioaktywnych, odpadów z kopalni.

Po części zawierającej prezentacje nastąpiła praca w grupach, z uwzględnieniem pytania: „Czego możemy się nauczyć z przedstawionych studiów przypadków i na podstawie własnych doświadczeń w odniesieniu do oszacowania korzyści z podejmowanych inicjatyw

i powodów, dla których inicjatywy nie działały oraz przeszkód w osiągnięciu celów. W trakcie pracy w grupach opracowano niezbędne, według uczestników czynniki sprzyjające sukcesowi inicjatyw oraz trudności w jego osiągnięciu, a także sposoby radzenia sobie z tymi trudnościami. Czynnikiem sprzyjającym sukcesowi były: obecność fachowców, ludzi z dużym doświadczeniem, właściwe podejście do mediów, zaufanie pomiędzy różnymi organami i pomiędzy organami, a zakładami, jasny podział obowiązków i odpowiedzialności. Trudności: środki finansowe, odchodzenie doświadczonego personelu z administracji do zakładów, problemy z wprowadzaniem zmian.

Podczas dyskusji plenarnej, która nastąpiła po pracy w grupach omówiono ustalenia i rozwiązania obu grup. Następnie organizatorzy przedstawili zalecenia projektowe i dalsze kroki oraz wyzwania w związku z nowymi uregulowaniami.

W końcowej części warsztatów dokonano ich oceny, dyskutowano możliwości przekazywania zdobytej wiedzy w swoim kraju. Organizatorzy prosili o rozpowszechnianie strony internetowej IMPEL w celu dostarczenia nowych przykładów i dzielenia się istniejącymi. Uczestnicy warsztatów mogą do 31 lipca 2009 r. zgłaszać uwagi, uzupełnienia i komentarze do projektu. Po tym terminie zostanie sporządzony szkic raportu, który zostanie rozesłany do uczestników. Procedura ma być zakończona prezentacją końcowego raportu w celu jego adaptacji przez Komisję Europejską na posiedzeniu plenarnym IMPEL w grudniu 2009 r.